

Anna Kwaśnik-Gliwińska

Dział Rzemiosła Artystycznego

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 21, 99-100

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DZIAŁ RZEMIOSŁA ARTYSTYCZNEGO

LATA 1998-2003

Zbiory działu wzbogaciły się głównie o dary, a poczynione zakupy uzupełniły gromadzone już kolekcje. Spośród najcenniejszych nabytków warto wymienić blat stołu z wysokiej klasy intarsjowaną dekoracją wstęgowo-cęgową, monogramem *JS* i herbem *Janina*, który wiązać można z rodziną Sobieskich; na osobę Jakuba Sobieskiego, syna króla Jana III, wskazuje typ dekoracji z 1. ćw. XVIII w. Kolekcję ceramiki ćmielowskiej, gromadzonej od lat, powiększyła fajansowa salaterka z okresu Kazimierza Cybulskiego, który – początkowo w swej warszawskiej malarni, a potem w wytwórni ćmielowskiej – wprowadził do dekoracji polskie motywy patriotyczne: widoki zabytków, postaci i miejscowości historyczne, korzystając z rysunków i projektów znanych ówczesnych artystów, np. Jana Nepomucena Głowackiego. Kilkoma przykładami uzupełniono także kolekcję szkła artystycznego, m.in. zestawem do ponczu z wczesnego okresu działalności czeskiej huty Wilhelma Kralika w Kaltenbach, która zasłynęła później w okresie secesji.

1. Salaterka ośmioboczna z widokiem ruin pałacu w Łobzowie wg J. N. Głowackiego i Z. Vogla, Ćmielów, 1860-1870; fajans, druk; wys. 7, śred. 27.7; nr inw. MNKi/R/2807; dar Klubu Przyjaciół Muzeum Narodowego w Kielcach, 1998
2. Zestaw do papierosów, sześcioboczny, złożony z podstawki i stojaczka, dekoracja kwiatowa, Ćmielów, 1922-1945; porcelana kremowa, kalkomania, srebrzenie; 1. 2.8 x 30.6 x 12.5, 2. 10.8 x 13.3 x 7 cm; nr inw. MNKi/R/2808, 2809; zakup 1998
3. Popielniczka firmowa z napisem *POLSKA / FABRYKA / PORCELANY / W ĆMIELOWIE*, Ćmielów 1922-1945; porcelana malowana czarną emalią, złożenie, 3 x 12.8 x 10.8 cm; nr inw. MNKi/R/2810; zakup 1998
4. Naczynie – stój o barwnym szkliwie, Ćmielów 1901-1914; kamionka, szklivo, 21.8 x 19.7/15.2 cm; nr inw. MNKi/R/2811; zakup 1998
5. Półmisek z dekoracją kwiatową, Jedlnia 1862-1873; fajans, dekoracja stemplami; 4 x 38 x 27 cm; nr inw. MNKi/R/2812; zakup 1998
6. Karafka różowa z czarną stopą i korkiem; Piotrków Trybunalski, huta „Hortensja”, ok. 1930; szkło optycznie dmuchane; 22.2 x 9 cm; nr inw. MNKi/R/2813; zakup 1998
7. Tacka różowa kolista, Piotrków Trybunalski, huta „Hortensja”, ok. 1930; szkło; 3 x 23.7 cm; nr inw. MNKi/R/2814; zakup 1998
8. Waza biała z nakrywą na podstawie, z plastyczną dekoracją roślinną, Ćmielów, 1810-1830; fajans delikatny szklwiony; 1. 21 x 30.6 x 19.8; 2. 1.8 x 26.9 x 23.1; nr inw. MNKi/R/2815, 1816; zakup 1999
9. Blat stołu z dekoracją wstęgowo-cęgową i napisem *MARIA*, monogramem *JS* i herbem *Janina*; Niemcy Środkowe, 1. ćw. XVIII w.; konstrukcja: modrzew, intarsja: orzech, orzech korzeniowy, grusza, palisander; inkrustacja: cyna; 151 x 97.5 cm; nr inw. MNKi/R/2817; dar 1999
10. Komplet do ponczu złożony z wazy i sześciu pucharków, Czechy, Kaltenbach, huta Wilhelma Kralika, 1862-1882; szkło bezbarwne kryształowe, szlifowane, rytowane; 35.4 x 18.2/16.6 cm; 7. 9 x 6/8.4 cm; nr inw. MNKi/R/2818-2824; dar 1999
11. Toaletka w stylu Art Déco z lustrem typu *psyche*, Polska, 1. ćw. XX w.; kon-

- strukcja sosna, okleina: orzech, mahoń, lustro; 163 x 107 x 28 cm; nr inw. MNKi/R/2825; dar 2001
12. Lustro kryształowe prostokątne w ramie z dekoracją kartuszowo-muszlowo-roślinną, Polska, 2, poł. XIX w.; drewno, lustro, relief gipsowy z formy, złocenie; 219 x 118.5 x 7.5 cm; nr inw. MNKi/R/2839; dar 2002

Anna Kwaśnik-Gliwińska

DZIAŁ HISTORII

W latach 1998-2002 nabytki działu (od 2002 r. zbiory numizmatyczne i militariów włączono do Działu Historii) zapisano w 338 pozycjach inwentarzowych.

Na szczególną uwagę zasługuje kolekcja ofiarowana kieleckiemu muzeum przez Irenę Ney-Bigo z Los Angeles, obejmująca: archiwalia, ikonografie, fale-rystykę, militaria, malarstwo i grafikę. Ponad 200 eksponatów ilustruje m.in. dzieje międzywojennych Kielc, w tym wydarzenia związane z kieleckimi jednostkami wojskowymi, 4 Pułkiem Piechoty Legionów i 2 Pułkiem Artylerii Lekkiej Leg., wchodzącymi w skład 2. Dywizji Piechoty Legionów. W zbiorze spotykamy szable polskie okresu międzywojennego, w tym szable wz. 34, tzw. ludwikówki, pochodzące z Huty Ludwików, zespół kilkudziesięciu pamiątkowych odznak pułkowych, wśród których wyróżnić należy odznaki 4 Pułku PLeg. z lat I wojny światowej i II Rzeczypospolitej.

Zbiory militariów wzbogacono o pólzbroję niemiecką z XVI/XVII w. i muszkiet kołowy niemiecki ok. 1600 r. (Suhl).

Swego rodzaju kroniką, stanowiącą symboliczny zapis wydarzeń na szlakach Harcerskiego Rajdu Świętokrzyskiego, jest kolekcja odznak ofiarowanych przez hm. Tadeusza Paradowskiego z Kielc, wraz z jego osobistymi archiwaliami z okresu 20-lecia międzywojennego i Polski Ludowej. Dokumentacja dziejów Kielc wzbogaciła się również o archiwalia miejscowych rzemieślników z lat 1918-1939, a szczególnie pracowni meblarskiej Wincentego Wojdana. Najcenniejszy nabytek stanowią jednak dokumenty i numizmaty odnalezione podczas prac remontowo-rozbiórkowych pomnika św. Tekli w Kielcach, m.in. świadectwo przeniesienia pomnika z 1836 r. na nowe miejsce oraz skarb monet polskich, austriackich i pruskich z XVIII i XIX w. Eksponaty te, podobnie jak w latach minionych, były gromadzone z myślą o projektowanym Muzeum Historii Kielc.

Jan Główka

DZIAŁ SZTUKI LUDOWEJ

ROK 1998

Zakupiono dwie prace ceramiczne WŁADYSŁAWA BERUSA z Mroczkowa, które zostały wyróżnione I nagrodą regulaminową na XXV Konkursie Współczesnej Sztuki Religijnej, ogłoszonym przez Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana w Kielcach. Obie rzeźby w glinie, doskonale pod względem technicznym, pokryte są barwnym i ciepłym w tonacji szklivem, które dodatkowo podkreśla formę i poetykę tematu.